

Afrapportering

Rundbordssamtaler om to museers fremtid og udviklingsperspektiv

Københavns Museum og Kvindemuseet fik i 2011 tildelt midler fra Kulturstyrelsens formidlingspulje 4 til at gennemføre en række rundbordssamtaler med udgangspunkt i det forhold, at begge museer var/er i færd med at genopfinde sig selv og har et stærkt ønske om en åben dialog med sin omverden om museets fremtid, om hvorledes museet kan bidrage til og berige sine communities og i højere grad gøre sig nyttig i forhold til borgernes og de fælles samfundsmæssige institutioners behov. Undersøgelsen handler om at skabe systematisk input til, hvor vidtrækkende en sådan forandringsproces kan og bør blive.

Målet med undersøgelsen var, med udgangspunkt i borgernes behov, at igangsætte en dialog omkring hvert museums grundlæggende funktion og relevans, at forstå hvorfor langt de fleste borgere oplever museerne som irrelevante for deres liv, og at få et friskt billede af, hvad museet kunne være. Kan museet gennem dialoger opfange og adressere behov i samfundet, som øger dets nytteværdi?

Gennemførelse og sammensætning af rundbordssamtalerne: Undersøgelsen af ønsker og visioner for forandring skete, som skitseret i ansøgningen, gennem en række middage, frokoster og brunches, hvortil museerne udpegede en vært, som kunne betragtes som stakeholder i museernes virke og udformning. Hver vært inviterede derefter 6-8 personer som vedkommende fandt det interessant at inddrage i en dialog om fremtidens museum. Værten valgte stedet og måltidet og styrede også diskussionerne assisteret af facilitator Elisabeth Flensted Jensen.

Værter og gruppernes sammensætning fremgår af vedhæftede bilag 1 med deltagerlister.

Københavns Museum var ved hvert arrangement repræsenteret ved direktør Jette Sandahl, som indledte hver session med en indledende karakteristik af museet og dets nyere udvikling samt baggrunden for at gennemføre samtalerne, mens enkelte andre medarbejdere deltog som observatører, der bl.a. sikrede at samtalerne blev optaget og deltagerne fotograferet

med henblik på senere offentliggørelse af udsagn og indtryk fra middagene via museets hjemmeside.

Kvindemuseet i Danmark var ved 6 af arrangementerne repræsenteret af museumsleder Merete Ipsen og ved de 2 af publikumsudvikler Katrine Johnsen. Undertegnede har sidenhen gennemgået materialet fra Københavns Museum og Merete Ipsen materialet fra Kvindemuseet. Herfra er kondenseret interessante udsagn og dialoger under møderne. Disse var mange og mangefacetterede og har dannet baggrund for en række væsentlige overvejelser mål og perspektiver på udviklingen af det ny Københavns Museum i Stormgade 18 og 20, som blev besluttet på et møde i Københavns Kommunes Kultur og Fritidsudvalgs møde i september. Da museet står midt i en sammenlægning og ansættelse af ny direktør for den fælles københavnske arkiv, museum og kunsthall, har vi efterfølgende besluttet, at vi i skrivende stund ikke vil offentliggøre citaterne, men derimod bruger dem internt – og som en aktiv del af vidensgrundlaget for udviklingen af et fremtidigt nyt museum.

I Kvindemuseet har stemningen i samtalerne bekræftet, at museet må forny sig, hvilket helt konkret har ført til at museets faste udstilling gennem snart 12 år i oktober 2014 er blevet afmonteret, bygningens mellemetage er under renovering, museets grafiske identitet er fornyet i en proces, som har reflekteret og fornyet Kvindemuseets mission, vision, målgruppefokus og udviklingsmål.

Som eksempel på nogle af samtalerne indhold er nedenfor gengivet temaer og udsagn fra samtaler vedrørende Københavns Museum.

Københavns Museum, i kondenseret form: Et udgangspunkt for kondenseringen kunne være denne indledning, som Jette Sandahl giver under en af middagene: "København fortjener et museum som svarer til den by København er blevet og har aspirationer om at blive. Og selvom vi har forandret os meget gennem de sidste 5-6 år, er vi stadig ikke der, hvor vi for alvor tegner et billede af den fabelagtige by, som København er." Fra dette udgangspunkt bevægede de forskellige samtaler sig i en række forskellige retninger præget af middagsgæsternes sammensætning og profil. Men en række tendenser gik igen på tværs af samtalerne og skal derfor fremhæves som særligt relevante træk ved et nyt museum

- 1) **Tænk ud af huset!** Et af de tilbagevendende temaer i samtalerne var behovet for at tænke ud af bygningen og tænke formidlingen i byrummet, i byens cafeer, i gaderne endnu mere ind i museets arbejde end det allerede sker gennem bl.a. VÆGGEN, byvandringer, mm. Historien og kulturarven var ifølge flere deltagere et væsentligt asset for museet og i deres eget liv, men det var især noget, der kom dem ved, når det forholdt sig til deres nærområde og de så at sige kunne møde den i deres hverdag og ikke kun ved fysisk at bevæge sig hen til museumsbygningen. Nogle talte om at koble sig op på f.eks. kaffebarer og andre, der har brugt ressourcer på at finde ud af folks bevægelsesmønstre, andre om at inddrage borgerne i konkrete udstillinger/formidlingsprojekter og diskussioner om, hvad det gode byrum var. En opsummerer det på flg måde: "Er vi der, hvor vi kan konkludere, at historie er interessant, der er relevant og det er vigtigt identitet, hverdag osv, men vi har lidt problemer med den der bygning. De fleste af de eksempler vi har talt om foregår andre steder, og der er et eller andet med den her institution, at det er vi ikke sikker på, at sådan et hus kan gøre ret meget ved. Vi kommer der ikke ret meget. Måske er det et eller andet med, at det er en svær ting, at det hele skal foregå i et hus. Og ikke ude i byrummet, hvor vi umiddelbart kan connecte med historien."

Konkret tænkes der ifm det nye museum på at udvikle et bemandet mobilt/bydelsmuseum, der med kort varsel kan køres hen til og deltage i konkrete begivenheder og diskussioner i byen. Fx nyindretningen af Folkets Park eller den aktuelle drøftelse af Middelgrundens anvendelse.

- 2) **Men bevar institutionen...** Selvom flere taler intensivt om at bruge byrummet endnu mere aktivt er der også stemmer, der er fortalere af behovet for en kerne.

En siger: "Jeg synes det er ret spændende, at aktivere byen i museet, men jeg tror stadig, at man skal holde fast i at have et eller andet fysisk sted alligevel, fordi det der rum er nødvendigt for at man ikke bliver væk i aktiviteter – og mister fornemmelsen for at kunne komme i kontakt med liv og genstande fra andre tider."

En anden: "Jeg er også meget tilhænger af, at man har et fysisk sted. Når man kommer ind på et kulturhistorisk eller kunsthistorisk, som er godt, så har man den der

følelse af, at det på mange måder er et frirum. Man kan vælge det hele, man kan være der et kvarter eller man kan være der en hel dag. Og så er det et rum for dialog, man kan være på museum med *nogen*, der måske er klogere end en og med hvem man kan diskutere udstillingernes pointer med.”

En tredje: ”Københavns Museum skal være en portal til alt muligt ude omkring. Selvfølgelig skal der være satellitter, men der skal også være et moderskib, som man simpelthen skal tvinges til at forholde sig til. Altså, man skal suges derhen, hvad enten man kommer fra provinsen eller fra den store verden, og hvis man bor så skal man få ondt i maven, hvis det er længe siden, man har været der sidst, for selvfølgelig skal man vide noget om sin historie.”

Men det diskuteres, hvad man kunne gøre for at lokke flere ind af døren og hvordan man får folk til at komme igen. Aftenåbning er en løsning, men det handler også om at få lavet nogle udstillinger og nogle aktiviteter, som folk har lyst til at vende tilbage til.

- 3) **Vær et sted for diskussionen om Københavns nutid og fremtid** – som en deltager sagde: ”Museet har alle forudsætninger og er bedre stillet end næsten alle andre museer, fordi det handler om byen. Og hvis jeg skulle sige, hvad det vigtigste spørgsmål for mig er lige nu, så handler det om, hvad der gør, at mennesker alle steder har lyst til at flytte til byen og leve i byer. [...] Den her bylængsel er samtidig selvdestruktiv, fordi det ikke kan lade sig gøre, at alle lever i byer, i hvert fald ikke med den levevis, vi har. Jeg har lige været i Beijing, og der bliver det jo virkelig sat på spidsen. Og det er et dilemma, som jeg godt kunne tænke mig at have et sted at diskutere med andre. Så hvis der var et sted, hvor man virkelig satte det på dagsordenen. Så ville jeg være der.”

En anden supplerer: ”Al udvikling fremover sker i byerne, nye livsformer, nye boligformer, nye transportmetoder. Alle de udfordringer, som urbaniseringen skaber, skaber samtidig et enormt pres for at finde nye løsninger. For hvis vi ikke finder løsningerne bliver byerne ubeboelige. På den måde er byer både mageløse og fantastiske, men også komplet kropumulige. Så hvis et museum kunne være et virkeligt aktivt sted at forholde sig til by som det sted, vi lever, bor og udfolder os, en debataktør, så ville det

eddermame være et interessant sted at komme. Og det er en ret vigtig pointe, at det ikke bare reflektere, men tager virkelig kritisk stilling til, hvor byen er på vej hen.”

- 4) **Borgerinddragelse – eksperimenter med nye former for inddragelse.** Dette var også et tilbagevendende tema. Hvordan inddrager museet borgerne? Og hvordan bliver det interessant og relevant for andre brugere.

En foreslår: Hvis museet gerne vil have at folk skal tage ejerskab til huset, så skal museet også tage ejerskab ift de mennesker, der kommer her. Så jeg tror, man skal starte med, hvordan huset tager ejerskab ift København, så må den modsatte bevægelse følge bagefter. Vært: ”Hvordan skulle det foregå, at museet tog ejerskab over København?” ”Så er det jo, at man ikke invitere folk ind, men invitere sig selv ud og er til stede, der hvor folk er: Bella Centeret, Torvehallerne, Metrostationerne, altså dér, hvor folk lever og bor og arbejder og har vores liv. Hvis man som aktiv bydebatør skulle være i de byrum, hvor rigtig mennesker er, det synes jeg ville være interessant. ”

En anden (der er arkitekt) siger: ”Det der med at være en platform er en mega omvendt diskussion, for folk vil gerne hen på den platform, der er det og som er etableret, hvordan det så end er sket. Så på den måde handler det mere om at skabe indhold end at skabe platforme. Til gengæld kan man så starte sådan en platform ved bare at gøre én rigtig ting. For så vil alle pludselig gerne tage telefonen og sige skal vi ikke lave det eller det og det skal foregå DÉR, for de er et fedt sted. Så i virkeligheden handler det om at få ret få rigtig gode idéer. Og så lægge al sin energi i at gøre sådan noget. [...]Det handler så meget om forslagsstillelse. Noget jeg godt kan lide i min branche er alle de her konkurrencer, altså, det at du overlader det at skabe noget nyt til en gruppe og så overlader udvælgelsen af af projektet til en anden ret lille gruppe. Og det er egentlig noget, jeg undrer mig over, at man ikke bruger mere i andre brancher, f.eks. teaterverdenen [og måske i museumsverdenen? Kunne man afholde en form for idékonkurrencer til udstillinger? JIP]

En tredje nævner Jeppe Heins usynlige labyrint på SMK, hvor de andre gæster som prøvede at undgå at ramme de usynlige vægge blev en af de primære oplevelser og siger: ”Der er en pointe i, hvis man skal gentænke et museum, at gøre de andre københavnere til museumsgenstande på en eller anden måde.”

- 5) **Husk at nørde!** Nogle middagsgæster fokuserede på fagligheden som en kernekompetence, der skulle dyrkes (måske endnu mere end hidtil). En udtrykte det på denne måde: "Jeg kan vildt godt lide museer, der faktisk profilerer sig på at være forskningsinstitutioner. Altså, jeg kan godt lide, når man kan mærke, at der er forskning på et museum. Og at der ikke behøver kun at gå showtime i den, men at man godt må kunne mærke, at her kan man lave noget forskning, der ikke kun tager udgangspunkt i den forskning, der bedrives på universiteterne. Jeg er vild med sådan noget, hvor højkultur godt må være mainstreamkultur. Jeg vil gerne se op til noget, føle at der er nogle, der er klogere end mig."

En anden udtrykker det således: "Der er sådan en generel misforståelse af, hvad museerne og hvad museerne gør. At museerne er støvede, og at de bevarer fortiden. I virkeligheden handler museum om forandring. Museerne vil ikke bevare fortiden, som den var. De bevarer spor efter noget, som er sket for at kunne se en forandring. Fortiden er noget museerne igen og igen bliver ved med at producere for derigennem at gøre forandringen synlig på nye måder. For at kunne gøre det på en god måde, er det vigtigt, at man satser på at have den her kerne, hvor der udvikles nye forståelser af fortiden. Og respekterer, at dette tager tid og undervejs godt kan være ret uforståeligt. I takt med at der er kommet et større og større fokus på at formidle, og især at formidle til den "svære gruppe" af unge, er der kommet meget fokus på at gøre ting forståelige og relatere det til ting, som folk kender i forvejen. Men nogle gange, så er der bare nogle ting, som er nye og vanskeligt forståelige og som også kan vække nysgerrighed og eftertanke."

- 6) **Museets relevans for besøgende og udefrakommende** – dette er også et aspekt, som slår igennem i nogle af samtalerne. En taler om, at de fleste københavnere er født andetsteds og at man mest bruger museer, når man rejser. "Men når man så får gæster - vi har nogle amerikanske venner som jævnligt kommer til byen og også sender andre i armene på os, som de mener, at vi også lige kan vise rundt. Det gør vi også gerne, men lige pludselig har man brug for en historie om sin by. Og man kan se, hvor betydningsfuldt det er, at man kan den og kan fortælle den. Vi bor på Østerbro, og vi kan se, hvor ekstremt virkningsfuldt det

er, bare man kan en lille flig af historien om kvarteret, om Fælledparken eller bæltet af søer, der deler byen.”

Sammenfatning: Ovenstående gennemgang af udsagn fra middage i Københavns Museums regi tydeliggør, hvordan samtalerne har givet medarbejdere og ledelse på de deltagende museer nogle værdifulde redskaber i form af refleksioner og udsagn, som vil kunne kvalificere udviklingen af det nye Kvindemuseum og det nye Københavns Museum. Både internt og eksternt kan det have stor værdi, at bruge udsagn fra personer udenfor institutionen til at kvalificere konkrete tiltag indenfor forskning og formidling og i forhold til branding af museerne. Materialet vil ligeledes have stor betydning for fundraising og positionering, hvor citater fra samtalerne vil kunne indgå som understøttende og opbyggende udsagn bag nogle af de visioner og ideer, museerne fremlægger for deres bestyrelser, fonde, brugere og andre partshavere, ligesom deltagerne i samtalerne fortsat vil kunne indgå som sparringspartnere/referencepersoner/medudviklere ift nytænkningen af museerne.

Samarbejdet mellem de to museer har været baseret på dialog med udveksling undervejs af, hvad de enkelte værter og gæstehold har bidraget med af både originale ideer til nytænkning og forskellige behov, som man ønsker/forestiller sig, at museer kan/bør opfylde.

Gennem gæsternes ideer og behov mærkes deres fornemmelse for museernes særegenhed. *Der kan spores tydelige forskelle i, hvad man vil bruge et bymuseum og et specialmuseum (kønsmuseum) til.*

Byen som en attraktion og paradoks: der er aktuelt og historisk et stærkt befolkningspres på at flytte til byen, til storbyen, men det er urealistisk og konfliktfyldt at forestille sig, at byen kan optage alle, der ønsker det. Et museum med fokus på byliv kan/skal bidrage til øget viden om, at byliv er et reelt valg, og at der kan stilles krav til et godt byliv.

Køn og ligestilling som selvfølgelighed og paradoks: der er bred opbakning til ligestilling, men mange ønsker, at det sker af sig selv. Nogle ønsker, at museet fokuserer på køn for at neutralisere modsætninger, mens andre vil have mere viden for at arbejde aktivt og insisterende for og med en kønsligestilling her og globalt. Museet skal understøtte kønsidentitet hos kvinder, men også hos mænd.

Fælles for alle samtaler er, at de forskellige grupper kan se muligheder for museers aktive betydning for befolkningsgruppers identitet, liv og beslutninger.

Projektet har desuden, som det også var hensigten, bidraget til metodeudvikling og afprøvning af de valgte metoder som redskab for borgerinddragelse, kvalitative evalueringer og institutionel konceptudvikling og fornyelse.

Jakob Ingemann Parby, fungerende formidlingsleder, Københavns Museum

København 24. november 2014